

การประเมินความรู้และความเข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรม หลักการและ
วิธีดำเนินงานในโครงการฝึกอบรมด้านสาธารณสุขมูลฐานของครูฝึกระดับจังหวัด-
อำเภอ และครูฝึกระดับตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางสาวทิพย์วรรณ ธรรมบุสนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-394-1

009706

I1539bA7A

AN EVALUATION OF COGNITIVE ASPECTS IN
TRAINING CONCEPTS, PRINCIPLES AND IMPLEMENTATION
OF THE PRIMARY HEALTH CARE TRAINING PROJECT OF
PROVINCIAL-DISTRICT TRAINERS AND TAMBOL TRAINERS
IN THE NORTHEASTERN PART OF THAILAND

Miss Tipawan Thampusana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University
1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินความรู้และความเข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรม
หลักการและวิธีดำเนินงานในโครงการฝึกอบรมตาม
สาธารณสุขมูลฐานของครูฝึกระดับจังหวัด-อำเภอ และ
ครูฝึกระดับตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

นางสาวทิพย์วรรณ ชรรรมยุสนา

ภาควิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รศ. อุนตา นพคุณ

ผศ. ประสิทธิ์ สีระพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ บุญนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

[Signature]
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุนตา นพคุณ)

[Signature]
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต)

[Signature]
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สีระพันธ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินความรู้และความเข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรม
หลักการและวิธีดำเนินงานในโครงการฝึกอบรมค่านิยม-
สุขมูลฐานของครูฝึกประจำจังหวัด-อำเภอ และครูฝึกประจำ
ตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อนิสิต นางสาวทิพย์วรรณ ชรรณมุตนา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สีระพันธ์

ภาควิชา วิชาการศึกษา

ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งที่จะประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
สาธิตสุขมูลฐาน 3 เรื่องคือ หลักการฝึกอบรม หลักการและวิธีดำเนินการใน
โครงการฝึกอบรมค่านิยมสุขมูลฐานของครูฝึกประจำจังหวัด-อำเภอและตำบล
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ ความ
เข้าใจของครูฝึกทั้ง 2 ระดับ ตลอดจนหาความสัมพันธ์ของระดับความรู้แต่ละ
เรื่องของครูฝึกแต่ละระดับด้วยโดยกลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วยครูฝึก
ประจำจังหวัด-อำเภอ และครูฝึกประจำตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับ
การฝึกอบรมในโครงการสาธิตสุขมูลฐานในระหว่างปี 2520-2524 ซึ่งได้รับการสุ่ม
แบบแยกประเภทจำนวน 150 และ 312 คนตามลำดับ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่
สร้างขึ้นและมีคุณภาพเพียงพอนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้รับนำมา
วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ด้วยการหา
ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการ
หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูฝึกระดับจังหวัด-อำเภอและตำบลมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง หลักการฝึกอบรม หลักการและวิธีดำเนินการโครงการสาธารณสุขมูลฐานคิดเป็นร้อยละ 67.76 และ 59.93 ของคะแนนทั้งหมด ในขณะที่เกณฑ์ประเมินสำหรับครูฝึกระดับ จังหวัด-อำเภอ และตำบลมีความรู้ต่ำสุดที่ยอมรับได้คิดเป็นร้อยละ 75.78 และ 69.47 ตามลำดับ ซึ่งครูฝึกทั้งสองระดับมีความรู้ ความเข้าใจต่ำกว่าเกณฑ์ ประเมินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ครูฝึกระดับจังหวัด-อำเภอ มีความรู้ ความเข้าใจสูงกว่าครูฝึก ระดับตำบลทั้ง 3 เรื่องโดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในเรื่องหลักการ หลักการฝึกอบรม และความรู้ ความเข้าใจทั้ง 3 ด้านรวมกัน และที่ระดับ .01 สำหรับเรื่องวิธีดำเนินการ

3. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการของโครงการของครูฝึก ระดับจังหวัด-อำเภอและตำบลรวมทั้งของกลุ่มครูฝึกทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในทาง บวกกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .5601 .4448 และ .5114 ตามลำดับ

4. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการของโครงการของครูฝึก ระดับจังหวัด-อำเภอและตำบลรวมทั้งของกลุ่มครูฝึกทั้งหมด มีความสัมพันธ์ใน ทางบวกกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวิธีดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .001 เช่นกัน และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .4494 .5032 และ .4998 ตามลำดับ

5. การเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจในหลักการทั้ง 3 ด้าน ของครูฝึกทั้งสองระดับแยกตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า

5.1 ครูฝึกกลุ่มอายุ 41-60 ปี มีความรู้ ความเข้าใจสูงกว่า
กลุ่มอายุ 20-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ครูฝึกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ระดับอนุปริญญาและ
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพลงมา มีความรู้ ความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .001 ในขณะที่ครูฝึกซึ่งรับผิดชอบในโครงการสาธารณสุขมูลฐาน
ทุกด้าน ครูฝึกที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมอย่างเดียว และครูฝึกที่รับผิดชอบเฉพาะหน้าที่อื่น ๆ
ซึ่งไม่ใช่การฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

5.3 ครูฝึกอบรมทั้ง 2 ระดับที่มีความแตกต่างกันทางด้านสถานภาพ
ทางการสมรส ปีและจำนวนวันที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Evaluation of Cognitive Aspects in
Training Concepts, Principles and
Implementation of the Primary Health
Care Training Project of Provincial-
District Trainers and Tambol Trainers
in the Northeastern Part of Thailand.

Name Miss Tipawan Thampusana

Thesis Advisors Associated Professor Oonta Nopakun
Assistant Professor Prasit Leeraphan

Department Educational Research

Academic Year 1983

ABSTRACT

The purposes of this research were to evaluate knowledge levels in the three primary health care aspects which consisted of basic principles, training concepts and project implementation of provincial-district and tambol trainers, to compare cognitive differences between the two groups of trainers in addition to studying knowledge correlation between the primary health care basic principles and the training concepts as well as between the first one and the project implementation of each group of trainers. The research samples, selected by stratified random sampling, included 150 provincial-district trainers and 312 tambol trainers in the northeastern part of Thailand who were trained in the

Primary Health Care Project from 1977-1981. The qualified four-choiced objective tests were utilized to gather data which were analyzed quantitatively through use of means, percentages, t-tests, analysis of variance and pearson correlation by the Statistical Packages for the Social Sciences Programme.

Findings:

1. Significant differences at .01 level were found in comparison between the Primary Health Care Project minimum passing levels and the trainers' knowledge levels because of the fact that the minimum passing levels in percentages for the provincial-district and tambol trainers were orderly 75.78 and 69.47 whereas the first group's knowledge level was 67.76 percents and the latter's was 59.93 percents.

2. The provincial-district trainers' knowledge levels in all the three aspects were higher than the tambol trainers'. Significant differences at .001 level were found on the basic principles, the training concepts and the combined whole aspects as well as there was .01 level significant difference on the implementation.

3. There were positive correlation at .001 level statistically significant differences between knowledge in the basic principles and the training concepts of the provincial-district, the tambol and the whole groups of them together. The correlation indicators were .5601 .4488 and .5114 in order.

4. Positive correlations at .001 statistically significant level were also found between knowledge in the basic principles and the implementation of the same sample groups. The correlation indicators were orderly .4494 .5032 and .4998.

5. To compare knowledge levels in the three primary health care aspects of the divided groups of trainers according to various variables, the findings were as follows:

5.1 Between the trainers aged 41-60 and the ones of 20-40 years old, the first group's knowledge levels were higher than the latter's. And, also, the male's were higher than the female's. Statistically significant differences were at .05 and .001 level in order.

5.2 Significant differences were found at .001 level on knowledge analysis among trainers with bachelors or upper education, with diplomas and with vocational certificates or lower education whereas it was found .01 level significant differences on comparison among trainers holding responsibilities in the whole project career, in training alone and in other tasks without training at all.

5.3 There was no statistically significant difference in knowledge levels comparing among trainers with different marital status, among the ones trained at different time and in different training periods.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย และสำเร็จลงได้ด้วย
ความกรุณาของบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์
อุณา นพคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประดิษฐ์ สีระพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ความเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยเสมอมา
คุณลออ สนิสมุทร ซึ่งได้สนับสนุนทั้งด้านการเงินและกำลังใจ ตลอดจนการศึกษาตั้งแต่
ต้นจนสำเร็จ คณะผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่และครูฝึกในโครงการสาธารณสุขมูลฐาน
ทุกท่านที่กรุณาช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนถึงคุณสาธิต จันทรวินิจที่ช่วยเหลือในการใช้คอมพิวเตอร์
วิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณ พี่ เพื่อน และบุคคลใกล้ชิดอีกหลายท่านซึ่งไม่สามารถเอ่ยนาม
ให้ครบถ้วนในที่นี้ได้ให้ความเอื้ออาทร และเป็นกำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์
แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ทิพย์วรรณ ธรรมยุตนา

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายงานตารางประกอบ	๑
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
แนวเหตุผลและสมมุติฐานในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความสัมพันธ์ระหว่างการสาธารณสุขมูลฐานและการศึกษา นอกระบบโรงเรียน	12
การฝึกอบรมในโครงการสาธารณสุขมูลฐาน	16
หลักการฝึกอบรม	16
การบริหารงานฝึกอบรม	19
วิธีการฝึกอบรม	23
รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55

3. วิธีดำเนินการวิจัย

 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 64

 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 66

 การสร้างเกณฑ์ประเมิน 71

 การรวบรวมข้อมูล 73

 การวิเคราะห์ข้อมูล 74

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 76

5. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง 92

 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจในการดำเนิน
 โครงการสาธารณสุขมูลฐานของกลุ่มตัวอย่าง 93

 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจ
 ในสถานต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง 95

 อภิปรายผลการวิจัย 96

 ขอเสนอแนะ 102

บรรณานุกรม 106

ภาคผนวก 112

ประวัติผู้วิจัย 133

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ เพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางการสมรส	77
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพในโครงการ สาธารณสุขมูลฐาน เวลาและจำนวนวันที่เข้ารับการฝึกอบรมครั้งแรก และบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในโครงการ	78
3. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคาดหวัง ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรม หลักการ และวิธีดำเนินโครงการสาธารณสุขมูลฐานของตนเอง เมื่อได้ รับการฝึกอบรมครั้งแรกและที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งความคาดหวัง ต่อระดับความรู้ ความเข้าใจที่ผู้รับการฝึกอบรมจากตนเองได้รับไป โดยแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ต่ำกว่า 60 % ระหว่าง 60-80 % และ ระหว่าง 81-100 %	79
4. ค่าเฉลี่ยของระดับความคาดหวังที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อความรู้ ความ เข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรม หลักการและวิธีดำเนินโครงการ สาธารณสุขมูลฐานของตนเอง เมื่อได้รับการฝึกอบรมครั้งแรกและที่ยังคงอยู่ ในปัจจุบัน รวมทั้งค่าเฉลี่ยของระดับความคาดหวังต่อความรู้ ความ เข้าใจที่ผู้ซึ่งได้รับการอบรมจากตนเองได้รับไป	80
5. ค่าเฉลี่ยของความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการฝึกอบรม หลักการ และวิธีดำเนินโครงการของกลุ่มตัวอย่างระดับจังหวัด-อำเภอและตำบล	81

ตารางที่

หน้า

6.	คะแนนเฉลี่ยและร้อยละของความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 3 ด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ระดับกับความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างถึงความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับเมื่ออบรมครั้งแรกที่คงอยู่ในปัจจุบัน และเกณฑ์ประเมินของหน่วยงาน	82
7.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 3 ด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ระดับกับเกณฑ์ประเมินของหน่วยงาน	82
8.	เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 3 ด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ระดับ ระหว่างคะแนนเฉลี่ยจากการวัดข้อเท็จจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับความคงอยู่ของความรู้ ความเข้าใจในปัจจุบันของตนเองในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง	83
9.	เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักการของโครงการหลักการฝึกอบรม และวิธีดำเนินโครงการระหว่างกลุ่มตัวอย่างระดับจังหวัด-อำเภอและตำบล	
10.	เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 3 ด้านรวมทั้งระหว่างกลุ่มตัวอย่างตามความแตกต่างของอายุ และปีที่เข้ารับการฝึกอบรม	89
11.	เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 3 ด้านรวมทั้งระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามความแตกต่างของระดับการศึกษา สถานภาพทางการสมรส จำนวนวันที่เข้ารับการฝึกอบรมและบทบาทที่รับผิดชอบในโครงการ	85

ตารางที่

หน้า

12. เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุข
 มูลฐานทั้ง 3 ด้านรวมกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามความ
 ต่างของระดับการศึกษาเป็นรายคู่ 85

13. เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการสาธารณสุข
 มูลฐานทั้ง 3 ด้านรวมกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามความ
 ต่างของบทบาทในโครงการเป็นรายคู่ 86

14. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการของโครงการกับหลักการฝึกอบรมใน
 โครงการสาธารณสุขมูลฐานของกลุ่มตัวอย่างระดับจังหวัด-อำเภอและ
 ตำบล 87

15. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการของโครงการกับวิธีดำเนินโครงการใน
 โครงการสาธารณสุขมูลฐานของกลุ่มตัวอย่างระดับจังหวัด-อำเภอ
 และตำบล 88

ศูนย์วิจัยที่ปรึกษา
 ภาควิชาการพัฒนศึกษาวิทยาลัย